

Analyzing the Moral Needs of Children based on the Data Foundation Theory

Faranak Mosavi ^{1*}, Maryam Cheragi ²

1 Associate Professor, Department of Educational Management, Faculty of Literature and Humanities, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran

2 Department of Educational Management, Faculty of Literature and Humanities, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran

* Corresponding author: frnkmosavi@yahoo.com

Received: 2024-04-18

Accepted: 2024-05-21

Abstract

The present study aims to investigate the moral needs of children with a qualitative method based on data theory based on a systematic approach. In order to collect qualitative data, 12 education specialists in the field of children were interviewed by purposive sampling. The sampling method continued until it reached theoretical saturation using semi-structured interviews with sample members. In order to determine the content validity from the experts' point of view and to measure the reliability, the Holstie coefficient (0.818) was used. Using the results of content analysis of interviews, Identify children's moral needs and in three stages of open coding, axial coding, selective coding, model of children's moral needs in the form of 6 main categories and causal conditions, central phenomenon, strategies, mediating conditions, intervening conditions, and consequences of the moral needs model, direction Exploitation was provided in school, family and community. Moral needs of children (moral needs of their soul and spirit, moral needs in relation to family, moral needs in relation to the future, moral needs in relation to nature, moral needs in relation to society, needsMorality in relation to the Creator of the universe is very important and is effective in the formation of the adult personality of the child and ultimately the health of society. Education in school, in the family and in society should be considered in line with the main component of moral needs and their symptoms.

Keywords: Moral needs of children, Relationship with the Creator of the universe, Moral needs, Future moral needs, Moral education

© 2019 Journal of New Approach to Children's Education (JNACE)

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Mosavi, F & Cheragi, M (2024). Analyzing the Moral Needs of Children based on the Data Foundation Theory. *JNACE*, 6(1): 14-32.

واکاوی نیازهای اخلاقی کودکان بر اساس نظریه داده بنیاد

فرانک موسوی^{۱*}، مریم چراغی^۲

^۱ دانشیار گروه مدیریت آموزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران
^۲ گروه مدیریت آموزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران
* نویسنده مسئول: frnkmosavi@yahoo.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۳/۰۱

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۱/۰۳

چکیده

مطالعه حاضر با هدف واکاوی نیازهای اخلاقی کودکان، با روش کیفی مبتنی بر نظریه داده بنیاد به رویکرد نظامند است. برای گردآوری داده های کیفی، با ۱۲ نفر از متخصصان تعلیم و تربیت در حوزه ی کودکان، با نمونه گیری هدفمند مصاحبه صورت پذیرفت. روش نمونه گیری تا جایی ادامه یافت که با استفاده از مصاحبه نیمه ساختار یافته با اعضای نمونه به اشباع نظری رسید. به منظور تعیین روایی محتوایی از نظر خبرگان و برای سنجش پایایی، از ضریب هولستی (۸۱۸/۰) بهره گرفته شد. با استفاده از نتایج تجزیه و تحلیل محتوای مصاحبه ها، نیازهای اخلاقی کودکان شناسایی و طی سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری، کدگذاری انتخابی، مدل نیازهای اخلاقی کودکان در قالب ۶ مقوله اصلی و شرایط علی، پدیده محوری، راهبردها، شرایط واسطه ای، شرایط مداخله گر، و پیامدهای مدل نیازهای اخلاقی، جهت بهره برداری در مدرسه، خانواده و جامعه ارائه گردید. نیازهای اخلاقی کودکان (نیازهای اخلاقی روح و روان خود، نیازهای اخلاقی در رابطه با خانواده، نیازهای اخلاقی در رابطه با آینده، نیازهای اخلاقی در رابطه با طبیعت، نیازهای اخلاقی در رابطه با جامعه، نیازهای اخلاقی در رابطه با خالق هستی) بسیار حائز اهمیت بوده و در شکل گیری شخصیت بزرگسالی کودک و در نهایت سلامت جامعه مؤثر می باشد. پرورش در مدرسه، در خانواده و در جامعه در راستای مؤلفه اصلی نیازهای اخلاقی و نشانگان آن ها در نظر گرفته شود.

واژگان کلیدی: نیازهای اخلاقی کودکان، ارتباط با خالق هستی، نیازهای اخلاقی، نیازهای اخلاقی آینده، تربیت اخلاقی

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان محفوظ است.

شبهه استناد به این مقاله: موسوی، فرانک و چراغی، مریم. (۱۴۰۳) واکاوی نیازهای اخلاقی کودکان بر اساس نظریه داده بنیاد. فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان، ۶(۱): ۳۲-۱۴.

مقدمه

جامعه آرمانی^۳ است. بسیاری از کشمکش های اجتماعی از این طبیعت انسان ناشی می شود. از این رو علاوه بر قانون، به یک نیروی درونی به نام اخلاق نیاز است تا انسان ها را کنترل کند. بدون تردید، خوب زیستن و رسیدن به سعادت، آرزوی هر انسانی است. آدمی همیشه در پی دستورات و فرامینی بوده است که بتواند با عمل به آنها، مناسبات خود را با دیگران شکل بخشد، تا از این طریق عمر خود را بگذراند و بقای حیات خویش

قانون و نظام اعمال و رفتار آدمی همان «علم اخلاق» است که قادر است ما را از خطر سقوط نجات دهد. در میان همه علوم علم اخلاق ضروری ترین علم برای انسان است؛ چرا که در تمام اوراق کتاب زندگی دخالت و نظر دارد، و بدون آن زندگی اجتماعی و فردی در ورطه سقوط است. طبیعت^۲ انسان میل به نفع طلبی دارد و این خود عاملی برای جلوگیری از برپایی

نیست (وجدانی، ۱۳۹۶). کودکان و نوجوانان سرمایه های ملی هر کشور محسوب می شوند و توجه به چگونگی تعلیم و تربیت آنها، تدوین برنامه های مناسب و استفاده از تمامی ظرفیت ها اعم از آموزش های رسمی و غیررسمی، مستقیم و غیر مستقیم، دغدغه ای اصلی و مهم است (امیرکیانیان و همکاران، ۱۳۹۶). یکی از تأثیرگذارترین و در عین حال دشوارترین مباحث تعلیم و تربیت، تربیت اخلاقی است؛ لذا پرداختن به مباحث مربوط به اخلاق و تربیت اخلاقی از جایگاه رفیعی برخوردار است. نظام آموزشی در ایران متأثر از تعالیم اسلامی است و مهم ترین مبنا در اسلام «توحید» معرفی شده است که سایر مبانی حول محور آن می چرخد (اصفهانی و همکاران، ۱۳۹۶). انسان در این جهان موجود جاننداری است که به سبب داشتن نیروی مغزی و پدیده ی روانی، درباره ی این جهان می اندیشد و برای خود معلوماتی به دست می آورد و به زندگانی دلخواه خود راه باز می کند. عنصر در رشد یک موجود اخلاقی، القای حس نظم و انضباط است و به دنبال آن تمایل به رفتار بر اساس منافع جمعی گروه و احساس استقلال است (Durkheim, 2012). اگر یک نظام تربیتی بخواهد بدون توجه به دگرگونی های محیطی، از اصول و شیوه های معین، به نحو ثابت برای همه زمان ها و مکان ها استفاده کند، موفق نخواهد بود. در عصر حاضر، اخلاق دچار نابودی شده است؛ به همین دلیل تباهی و بی نظمی، نیز بسیار گسترش پیدا کرده و مرزها را درهم شکسته و تا اقصی نقاط جهان پیش رفته است. بی توجهی به ارزش های اخلاقی و کم رنگ شدن آن در تربیت نسل جدید نیز به چشم می خورد و یکی از دلایل مهم این مشکلات، نپرداختن متفکران و اندیشمندان تعلیم و تربیت به مسائل ارزشی و اخلاقی است (عباس زاده و همکاران، ۱۳۹۹). یکی از اهداف مهم نظام تعلیم و تربیت مدرن، پرورش افرادی است که قادر باشند بر مسائل و مشکلات خود در زندگی روزمره و در محیط اجتماعی به آسانی غلبه کنند (ثمری و همکاران، ۱۴۰۰). بررسی رشد اخلاقی و پرورش ارزش های اخلاقی در جوامع مدرن امروزی به عنوان نیازی مبرم درآمده و باید در سرلوحه امور آموزشی قرار گیرد؛ بنابراین تأکید بر ارزش های اخلاقی به ویژه حمایت از رفتارهای اخلاقی در سازمان های همه ی کشورها در سال های اخیر افزایش یافته است (نیکدل و همکاران، ۱۳۹۶). "اخلاق"، جمع خلق، به معنی "سرشت و سنجیه" است؛ اعم از سجایای نیکو و پسندیده و سجایای زشت و ناپسند. اندیشمندان اسلامی، اصطلاح "خلق" را چنین معنی کرده اند: "صفات و ویژگی های پایدار در نفس که موجب می شوند کارهایی متناسب با آن صفات، به طور خود جوش و بدون نیاز به تفکر و تأمل از انسان صادر شود" (شایسته فرد و غلامی، ۱۳۹۹). مهم ترین مباحثی

را تضمین کند. از این رو، آدمی نیازمند نظام ارزش ها بوده است؛ نظامی که خوب و بد را برای او معین کند و در پیچ و خم زندگی راهنمای او باشد. اخلاق وسیله ای مؤثر برای بهتر زیستن است، پس فراگیری آن، لازمه حیات بشری است. نیاز اخلاقی یک نیاز روانشناختی اساسی است و با شاخص های عملکرد مثبت شخصیت رابطه مثبت دارد. Bertrand Russell که در بسیاری از مسائل انسانی شک می کند، معتقد است اخلاق برای انسان لازم است. او می گوید: «افراد بشر تندخو، شهوتران، لجوج و تا حدی دیوانه هستند و به علت دیوانگی هایشان برخورد و بر دیگران مصیبت هایی وارد می کنند که ممکن است منجر به بدبختی های هولناکی شود. با اینکه زندگی توأم با احساسات خطرناک است، ولی اگر بخواهیم زندگی بشر لطف خود را از دست ندهد احساسات هم باید حفظ شود، میان دو قطب احساسات و کنترل آنها تضادی وجود دارد. از همین تضاد درونی طبیعت بشر، احتیاج به اخلاق احساس می شود هدف اخلاق، توسعه خوبی ها در دنیای امروز است. اخلاق در ساختن جهانی بهتر برای انسان ها کمک می کند (ساکی، ۱۳۹۰).

اخلاق مجموعه ای از صفت های فردی انسان بوده که به صورت اعمال و رفتار در افراد بروز ظاهری پیدا می کند (نمازی و همکاران، ۱۳۹۹). آموزش اخلاق^۴ سابقه ای طولانی و هم راستای تعلیم و تربیت دارد (غلامپور و همکاران، ۱۳۹۹). کودکی مرحله ای بسیار حساس از زندگی انسان است. در این مرحله کودک با سهولت بیشتری قادر به یادگیری^۵ مهارت ها و رفتارها نسبت به مراحل دیگر زندگی اند (حسینی و همکاران، ۱۳۹۸). همانطور که می دانیم دوران کودکی از مهم ترین مراحل زندگی است که در آن شخصیت فرد شکل می گیرد، یعنی «همه معلومات، عادت ها و ویژگی های اخلاقی به دست آمده در این سال ها، ریشه دار و محکم در روح فرد باقی می ماند و بنای اصلی شخصیت و چارچوب وجودی او را در بزرگسالی تشکیل می دهد» (صباغی و صالحی، ۱۴۰۰). نظر به اهمیت ارزش ها و اخلاقیات در سعادت فردی و اجتماعی بشر، تربیت اخلاقی^۶ در طول تاریخ همواره مورد توجه محققان و دست اندرکاران تربیت، پیروان ادیان الهی و به طور کلی، مصلحان اجتماعی بوده است. پیچیدگی ماهیت رفتار اخلاقی و به تبع آن، فقدان الگوها و روش های تربیت اخلاقی کارآمد از یک سو، افزایش روزافزون جاذبه های زندگی مادی، مقهور شدن بسیاری از انسان ها در برابر تکنولوژی های جدید، رفاه طلبی، تجمل گرایی و دور شدن از معنویت و ارزش های متعالی از سوی دیگر، موجب شده است که در دهه های اخیر، شاهد افزایش مشکلات اخلاقی در جهان باشیم. برای مقابله با چنین مسائلی چاره ای جز تقویت بنیه اخلاقی نسل های جدید با برنامه های مؤثرتر تربیت اخلاقی

قداست، آماده کنند(مرادی و همکاران، ۱۳۹۸). ارزش پذیری بخش اساسی رشد اخلاقی کودک و نیز هدف اساسی تربیت اخلاقی است(چناری، ۱۳۹۴). رشد اخلاقی به فرایندی گفته می شود که افراد -به ویژه کودکان- از طریق آن ارزش های مربوط به رفتار خوب و رفتار بد را از جامعه خود دریافت کرده و آن ها را درونی می سازد(بوسلیکی، ۱۳۹۸). دوره کودکی، دوره ای مهم در فرآیند تربیت تلقی می شود و به اعتقاد صاحب نظران، اساس و بنیان اعتقادات و شخصیت هر انسان در کودکی پی ریزی می گردد(علالدینی، ۱۳۹۹). برای تبدیل شدن به شهروندانی با اخلاق و توانا، باید فرصت هایی برای کودکان فراهم شود تا ارزش های اخلاقی را بیاموزند (Kaur, 2015). همانطور که اشاره شد: "منظور از رشد اخلاقی، نوعی تغییر است که قلمروهای عقلی، عاطفی و رفتاری را در برمی گیرد. عنصر عقلانی تربیت اخلاقی معطوف به ایجاد درک اخلاقی برای بازنشاسی امور خوب از بد است"(عباس زاده و همکاران، ۱۳۹۹). با توجه به اینکه می توان برای انسان ها چهار گونه رفتار ارتباطی در نظر گرفت- ارتباط با خود، خداوند، دیگر انسان ها و طبیعت- عوامل معنوی استخراج شده را می توان به دو دسته تعالیم مبتنی بر ارتباط با خالق و تعالیم مبتنی بر ارتباط با خلق (خود و دیگر انسان ها) تقسیم کرد (رضی بهابادی و همکاران، ۱۳۹۹). بدون تردید حرکت از موقعیت فعلی به شرایط مطلوب که شایسته ی کودکان باشد، نمی تواند بدون برنامه ای دقیق و علمی صورت بگیرد. این جریان همانند تمامی حرکت های فکری، فرآیندی است متکی بر کار فکری مداوم، کسب دانش نوین، افزایش همکاری و تفاهم و کسب مهارت های جدید برای همه ی آن هایی که به نوعی با مباحث ویژه ی کودکان مرتبط هستند و دغدغه ی کمال یافتگی آنان را دارند(میرزایی و صیاداری، ۱۳۹۹). متفکران بزرگ مانند روسو و کانت، از یک سو، هدف مهم تربیت را تبدیل انسان طبیعی به انسان اخلاقی می دانستند و از سوی دیگر، بر اهمیت تربیت در دوران کودکی تأکید می کردند. براساس مطالعات علمی، دانش آموزانی که مهارت اجتماعی کافی کسب کرده اند در ایجاد رابطه با همسالان و یادگیری در محیط آموزشی موفق تر از کودکان فاقد این مهارت هستند. علاوه بر مهارت های اجتماعی، یکی دیگر از موضوعات مهم در دوران کودکی، مسئله ارزش های اخلاقی و چگونگی آموزش آن ها به کودکان است. ارزش های اخلاقی، عبارت از قواعد و اصول اخلاقی است که انسان ها در زندگی به کار می گیرند و رفتارشان را نسبت به یکدیگر منظم می کنند. سنین کودکی و نوجوانی، دوره ای حساس و مؤثر در شکل گیری شخصیت فرد است و نقش عوامل محیطی و آموزشی در این دوره را نمی توان نادیده

که با آفرینش انسان ها همواره با وی بوده است. ارتقاء سطح رشد اخلاقی افراد است، یکی از اساسی ترین اهداف نظام تعلیم و تربیت غالب جوامع ارتقاء اخلاق افراد است و سعی آن ها بر این است که انسان هایی متعهد، مسئولیت پذیر، عدالت خواه، نیک منش و متخلق به اخلاق تربیت نمایند (صفرپور فیضی، ۱۳۹۹). بی شک تهذیب نفس و اصلاح آن نقش بسزایی در سعادت فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی دارد، به گونه ای که اگر انسان تمام علوم را تحصیل کند و همه طبیعت را به تسخیر خود درآورد، اما از تسخیر درون و تسلط بر نفس خود عاجز باشد، از رسیدن به کمال باز خواهد ماند. چه بسا نابسامانی هایی که در سطح جهان پدید می آید و گرفتاری هایی که بشر امروزه با آن دست به گریبان است، ناشی از عدم توجه به مباحث اخلاقی باشد. خانواده نخستین و اساسی ترین واحد مؤثر بر رشد شخصیت کودکان و نوجوانان و عامل اولیه فعلیت یافتن استعدادهای آنهاست. تحقق نقش خانواده در جهت رشد و تربیت فرزندان در گروی سلامت و تعادل شخصیتی و اخلاقی والدین است(حیدری زاده و همکاران، ۱۳۹۹). منظور از جو عاطفی خانواده، نحوه ی ارتباط و طرز برخورد افراد خانواده باهم است. نظر افراد خانواده نسبت به هم، احساسات و علاقه آن ها به یکدیگر و چگونگی دخالت یا عدم دخالت آن ها در کارهای یکدیگر و همکاری یا رقابت آن ها باهم، نحوه ی ارتباط آن ها را نشان می دهد(ثمری و همکاران، ۱۴۰۰). نتایج پژوهش ثمری و همکاران(۱۴۰۰) نشان می دهد، از مهمترین مؤلفه های تاثیر گذار بر رفتار فرزندان، جو عاطفی خانواده است. برای اینکه وظایف اصلی خانواده یعنی حمایت از فردیت یابی و در عین حال حس تعلق بین اعضاء خانواده ایجاد شود، خانواده باید دارای ساخت کارآمد و خودکفایی باشد(ثمری و همکاران، ۱۴۰۰). در تعامل با مادران، کودکان جنبه های مهمی از خودتنظیمی را یاد می گیرند(Day & Smith, 2019). توجیه و دلیلی که معمولاً برای ضرورت تربیت اخلاقی آورده می شود، "بقای جامعه است" طبق این دیدگاه اصیل و البته، افراطی، زندگی اخلاقی، طرح و برنامه ای است که هدف آن جلوگیری از فروپاشی اجتماعی یا در حالتی مثبت اندیشانه زیست پذیری یا پایداری اجتماعی است(صالحی و همکاران، ۱۳۹۸). تربیت اخلاقی از سختی و پیچیدگی خاصی برخوردار است و به لحاظ داشتن جنبه ی عاطفی و معنوی برخورد علمی صرف با آن چندان کار ساز نیست. از سویی ناآگاهی کودکان از مؤلفه های تربیت اخلاقی، می تواند آسیب های جبران ناپذیری در رسیدن به کمال را متوجه آن ها نماید. اخلاق اختصاص به انسان دارد و در مفهومش نوعی قداست خوابیده است. متخصصان باید زمینه را برای نوجوانان و جوانان برای رسیدن به ملاک و معیار

رفتارهای اخلاقی و کاهش رفتارهای غیراخلاقی باشد (حسن نیا و همکاران، ۱۳۹۸). تربیت اخلاقی؛ در واقع ایجاد تحول و تغییر است که ابعاد فکری، احساسی و رفتاری فرد را در بر می گیرد؛ به نوعی که در بعد فکری توانایی و تمیز امور خوب از بد را فراهم کرده و در جای مناسب آن ها را به کار بندد (مرادی مخلص و همکاران، ۱۳۹۷). منظور از عوامل معنوی، عوامل باطنی و غیر مادی اند که به بعد فرهنگی، روانی، باورها و ارزش های جامعه مرتبط می شوند (رضی بهابادی و همکاران، ۱۳۹۹). قرآن کریم مهمترین منبع برای استنباط روش های تربیت اخلاقی است و می توان روش هایی مانند تذکر، انذار، تنبیه، تغافل و... را به عنوان روش های اصلاحی در تربیت اخلاقی استنباط کرد. شایان ذکر است که در دین مقدس اسلام، به اخلاق و تربیت اخلاقی توجه فراوانی شده است؛ به طوری که یکی از مهم ترین اهداف نزول قرآن کریم، تربیت اخلاقی، تهذیب انسان و پرورش افراد آراسته به فضایل اخلاقی است. در بین مباحث تربیت اخلاقی، روش های تربیت مهم ترین بخش تربیت اخلاقی است و موفقیت مربی در گروه های است که برای پرورش متربی به کار می بندد (احمدی فر، امیری، ۱۳۹۶). در واقع، هر اندازه مربیان انسان، واجد کمالات والا باشند، به همان اندازه می توانند نقش مثبت و کارگشایی را در رشد فکری و اخلاقی انسان ها ایفا کنند؛ چنان که پیامبر اکرم (ص) و امامان (ع) اثرگذاری معنوی و روحی را در حد اعلائی آن داشتند و در عصر ظهور و انسان های بسیار وارسته و برگزیده همراه او، چنین نقش پویایی را ایفا کردند؛ زیرا انسان در پرتو رشد فکری و اخلاقی راه کمال و سعادت را می پیماید و از گردنه های سخت انحراف عبور می کند (موسوی و همکاران، ۱۳۹۵). در ادامه نتایج پژوهش نیکدل و همکاران (۱۳۹۶) نشان می دهد، افرادی که به رشد اخلاقی رسیده اند، شناختشان از اهداف زندگی کاملتر است و به ارزش ها و اهدافشان متعهد هستند و استدلال اخلاقی آن ها در جنبه هایی از شناخت، رفتار، عواطف که به کمال انسان در زندگی شخصی و اجتماعی مربوط می شود، مشخص می شود؛ از سوی دیگر آن ها افرادی مستقل اند و معتقدند که قضاوت درباره ی خوبی و بدی به قصد و نیت خودشان بستگی دارد؛ لذا خود را در کلیه امور مسئول می دانند و بدین شکل مسئولیت پذیری آنان افزایش می یابد. قضاوت اخلاقی محصول یک تصمیم آگاهانه است که در آن فرد مستقیماً از استدلال اخلاقی به حکم اخلاقی حرکت می کند (نیکدل و همکاران، ۱۳۹۶). ساز و کار تربیت اخلاقی متشکل از تعامل بین خود و دیگری است، یعنی آنچه در ارتباط با خود و دیگران باید انجام داد (صالحی و همکاران، ۱۳۹۸). به گفته دیوئی در کتاب «مدرسه و اجتماع»^۹، هر معلم در جهان آموزش

گرفت (محمدی و همکاران، ۱۳۹۸). در همین راستا روسو معتقد است که هر فرد در مقاطع سنی مختلف دارای استعدادها و توانایی های خاص^۷ است. پس در امر تربیت خصوصاً تربیت اخلاقی باید به نوع هوش، بنیه و خلق و خوی افراد توجه نمود. وی معتقد است که هر ذهنی شکلی خاص دارد و نیازمند است که متناسب با آن اداره شود نمایند (صفرپور فیضی، ۱۳۹۹). وظیفه ی تربیت به ویژه در موضوعات اخلاقی چون صداقت- فراتر از روابط مربی^۸ و متربی- مسئولیتی جمعی است که همه ی آحاد جامعه و همه ی عرصه های حیات جمعی بشری را در برمی گیرد. بر این اساس، اخلاق در عرصه ها و حرفه های مختلف، ضمن حمایت از چارچوب های مورد انتظار در هر عرصه، این قابلیت را دارد که آثار تربیتی فرا عرصه ای را نیز مدیریت کند (سجادیه، ۱۳۹۸). Rosu. تربیت اخلاقی را برای افرادی که در جامعه حضور دارند و می خواهند در آن زندگی کنند، ضروری می دانست و اعتقاد داشت که آن جامعه ای خوب است که افراد را از شرایط فسادآلود دور کند، در واقع، فرد را از موقعیت تباهی بر حذر دارد (امیدی و فضل الهی قمشی، ۱۳۹۴). مربیان اخلاق و شخصیت که از دیدگاه های مختلف فلسفی کار می کنند، عموماً نقش عمده ای را در رشد اخلاقی دانش آموزان از «برنامه درسی پنهان» که در محیط بین فردی مدارس و کلاس های درس آشکار می شود تصدیق کرده اند (Watson, 2008). تربیت اخلاقی کاری است که مدارس انجام می دهند تا به کودکان کمک کنند تا از نظر اخلاقی بالغ شوند و قادر به تفکر و عمل اخلاقی باشند. مقدار بسیار کمی از آموزش اخلاقی که به طور اجتناب ناپذیر در مدارس اتفاق می افتد، به طور رسمی در برنامه های درسی، راهنمای برنامه درسی یا اهداف رفتاری ثبت می شود. در عوض بسیاری از جنبه های تربیت اخلاقی بخشی از برنامه درسی پنهان است و اگرچه وجود ندارد (Ryan, 1986). فقط معلمان در مدارس نیستند که می توانند تربیت اخلاقی را به کودکان بدهند، بلکه والدین نیز نقش بزرگی در آگاه ساختن فرزندان از اهمیت رهبری اخلاقی زندگی دارند (Kaur, 2015). بی تردید دانش آموزانی که پایبند به تعهدات اخلاقی باشند و در معاشرت و روابط خود با سایرین اخلاق را در نظر بگیرند، می توانند ضامن امنیت جامعه باشند (امیدی و فضل الهی قمشی، ۱۳۹۴). دانش آموزانی که در سطح «اصولی» استدلال اخلاقی می کنند نسبت به کسانی که عمدتاً در سطح «معارف» استدلال می کنند، بردبارتر خواهند بود (Breslin, 1982). از بعد اجتماعی، اخلاق به عنوان تنظیم کننده روابط میان انسان ها، همواره از اهمیت بسیاری برخوردار بوده است (بیلویی و همکاران، ۱۳۹۵). بنابراین شناخت عوامل موثر بر بروز رفتارهای اخلاقی می تواند گامی در جهت افزایش

وظیفه نظام تعلیم و تربیت دینی این است که متعلمان را به گونه ای تربیت کند که در گرایش هایشان نسبت به زندگی، در اعمال و تصمیم هایشان و در برخورد با تمام معارف، همواره حاکمیت ارزش های اخلاقی الهی را احساس کنند، چرا که اخلاق تأثیری عمده بر رفتار، کردار و حالات و گفتار و تفکرات انسان دارد (امیر کیانیان و همکاران، ۱۳۹۶).

این پژوهش در صدد پاسخگویی به سوالات زیر است:

۱. مؤلفه ها و ابعاد پدیده محوری نیازهای اخلاقی کودکان^{۱۰} کدامند؟
۲. شرایط علی در طراحی مدل نیازهای اخلاقی برای کودکان کدامند؟
۳. زمینه حاکم در طراحی مدل نیازهای اخلاقی برای کودکان کدامند؟
۴. شرایط مداخله گر در طراحی مدل نیازهای اخلاقی برای کودکان کدامند؟
۵. راهبردهای طراحی مدل نیازهای اخلاقی برای کودکان کدامند؟
۶. پیامدهای طراحی مدل نیازهای اخلاقی برای کودکان کدامند؟

روش شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از نظر فلسفه ی پژوهش، پژوهشی کیفی با رویکرد استقرایی بوده و از نظر جهت گیری، به دلیل اینکه به دنبال واکاوی و تبیین مؤلفه های نیازهای اخلاقی کودکان است، پژوهشی بنیادی محسوب می شود. از آن جا که درک عمیقی از موضوع وجود ندارد، به لحاظ ماهیت پژوهشی اکتشافی است. پژوهش حاضر بر شکل دهی چارچوب مفهومی یا تدوین تئوری تأکید و نیاز به آشکار سازی دانش ضمنی متخصصان موضوعی در این حوزه دارد، لذا از استراتژی «نظریه داده بنیاد»^{۱۱} بهره برده شد. همچنین برای جمع آوری داده ها از نوعی نمونه گیری هدفمند استفاده گردید. در پژوهش حاضر گردآوری داده ها، از طریق مصاحبه با ۱۲ نفر از متخصصان تعلیم تربیت و معلمان و اعضای هیات علمی آشنا به مباحث اخلاقی انجام شده است. مصاحبه شوندگان در طی زمان ۹۰ دقیقه ای در فضایی کاملاً دوستانه و غیر رسمی، نظرات و تجربیات خود را بیان کردند. بعد از انجام گرفتن مصاحبه، مصاحبه ها خوانده شد، تا درک کلی از متن به دست آید و سپس خط به خط متن مصاحبه ها مرور و بررسی شد، تا مفاهیم مهم و کلیدی استخراج شوند، در نهایت مفاهیم مهم و کلیدی استخراج شده، کد گذاری و سازماندهی شدند، تا مؤلفه های نیازهای اخلاقی کودکان از داده ها استخراج شوند. برای تجزیه و تحلیل داده های استخراج شده از متن مصاحبه ها، از روش تجزیه و تحلیل داده های کیفی (تحلیل محتوای کیفی و فرایند

و پرورش باید همواره به دو نکته مهم توجه نماید: از طرفی کودک یا دانش آموز که دائماً در حال رشد و تکامل است و استعدادها و تمایلات خاصی دارد؛ از طرف دیگر، هدفها، معیارها و ارزش های اجتماعی که از تجارب بزرگسالان به دست آمده است. هر روش تربیتی، باید برای آسان و کامل ساختن همبستگی این دو جنبه و تأثیر متقابل آنها بکوشند؛ زیرا مشکل ترین کار در عالم تعلیم و تربیت، تأمین همین ارتباط است (مزیدی و همکاران، ۱۳۹۸). از زمان فلاسفه یونان، معلم عملکرد خود را در مدرسه به عنوان یک مربی اخلاقی پذیرفته است (چناری، ۱۳۹۴). اهمیت ارتباط کودک و طبیعت به اندازه ای است که بسیاری از پژوهشگران مانند کورالیزا که در تحقیق خود تحت عنوان "طبیعت تعدیل کننده استرس در فضای کودکان" موضوع استرس را مورد بررسی قرار داده و نتیجه می گیرد که نزدیکی به طبیعت تأثیرات منفی حاصل از استرس را در کودکان کاهش می دهد. همچنین قرار گرفتن در محیط طبیعی نقش مهمی در رشد شناختی کودکان از طریق بهبود هشیاری کودک، استدلال و مهارت های مشاهده ای وی ایفا می کند (آزادی و همکاران، ۱۳۹۸). در ادامه نتایج پژوهش حیدری زاده و همکاران (۱۳۹۹) نشان می دهد که تمامی تجارب مدرسه ای می تواند و استعداد آن را دارد که تبدیل به یک موقعیت تربیت اخلاقی شود. از این دیدگاه باید نسبت به تمامی ساز و کارهای مدرسه حساس بود و نسبت به آثار آن بر حیات اخلاقی کودکان مراقبت نمود. از طرف دیگر برای دستیابی به اهداف تربیت اخلاقی باید از همه ی ظرفیت های مدرسه البته در هماهنگی و هارمونی باهم استفاده گردد (حیدری زاده و همکاران، ۱۳۹۹). آموزش دادن به معنای درگیر شدن عمدی در فعالیت هایی است که باعث یادگیری می شود. آموزش چیزی بیش از مجموعه ای از اقدامات خاص است که در آن به یک فرد خاص کمک می شود تا این یا آن را بیاموزد (Pring, 2021). باید در امر آموزش و تربیت اخلاقی و دینی کاری کرد که به رفتار اخلاقی و دینی بینجامد و این رفتار برخاسته از ایمان و باور قلبی و درونی باشد. اگر کودکان از همان روزهای اول، حقایقی را که از لحاظ ایمان و عمل و اعتقاد در کتاب های درسی می آموزند، در شخصیت معلم اخلاقی و دینی نبینند، مثل این است که چیزی را آزمایش کنند، اما خلافش را ببینند. معلمان اخلاقی و دینی باید فکورتین و فہیم ترین معلمان در مجموعه آموزش و پرورش باشند. اگر معلمان اخلاقی و دینی ما افراد اهل مطالعه و دارای قدرت تفکر بالا باشند، کودکان جذب آن ها می شوند و ایشان را الگوی علمی و عملی خویش قرار می دهند (کیان، ۱۳۹۷). در ادامه نتایج پژوهش امیر کیانیان و همکاران (۱۳۹۶) قابل توجه است در پژوهشی دیگر، بررسی

پیامدهای مدل نیازهای اخلاقی کودکان تدوین و ارائه گردید. برای سنجش روایی پژوهش حاضر علاوه بر اینکه مؤلفه ها با مطالعه ی مبانی نظری، پیشینه ی تحقیق، اهداف تحقیق و منبع مورد بررسی انتخاب شدند، مؤلفه ها از نوع توصیفی بوده و پژوهش گر در محتوای مؤلفه ها دخل و تصرفی نداشته است و لذا از دقت و صحت (روایی) بالایی برخوردار است. در ضمن نظریات و رهنمودهای ۱۲ نفر از خبرگان نیز در این خصوص لحاظ شده و قبل از کدگذاری جرح و تعدیل نهایی به عمل آمده است. به این صورت که مؤلفه ها در مرحله ی اول توسط خود پژوهشگر از تفاسیر استخراج گردید و در مرحله دوم با توجه به اینکه نمونه ها گسترده نبودند مجدد کدگذاری شدند با مراجعه به همه خبرگان مشارکت کننده در بخش کیفی، مؤلفه ها با نظارت آنان مجدداً شناسایی و استخراج شد با مقایسه ی این دو مرحله ی کدگذاری، ضریب پایانی با استفاده از روش هولستی مطابق فرمول که در زیر آمده است محاسبه گردید.
$$Pao = 2M / (n1 + n2) = 2(18) / (23 + 21) = 0.818$$
 و لذا پاسخ نتیجه محاسبه نشان می دهد که نتایج تحقیق از قابلیت اعتماد بالایی برخوردار است.

کدگذاری (استفاده شد. تحلیل اطلاعات در این مدت طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی، تدوین شده است. به این منظور در مرحله ی کدگذاری باز، پس از مرور و سازماندهی متون مصاحبه ها، کدها یا مفاهیم اولیه شناسایی و در ادامه، کدهای مشابه در طبقه های خاصی قرار گرفتند. سپس، برای هر یک از این طبقات، عناوینی که نمایانگر کل کدهای آن طبقه، طبق مؤلفه های نیاز اخلاقی کودکان باشند، انتخاب شد. در مرحله ی کدگذاری محوری، ارتباط بین پدیده ی محوری و سایر مقولات و مفاهیم مشخص و ارائه شد؛ لازم به یادآوری است که با توجه به اینکه ماهیت پژوهش نیازمند واکاوی دقیق دیدگاه مشارکت کنندگان در خصوص موضوع مورد مطالعه است، روند کدگذاری و تحلیل مصاحبه ها، به صورت دستی انجام گرفت. در نهایت، جهت اطمینان از معتبر بودن یافته های حاصل از تحلیل های کیفی، بر اساس، معیارهای ارائه شده توسط کرسول و میلر، از روش بازبینی توسط اعضا (۱۲ نفر از مصاحبه شوندهگان) استفاده شد. و در نهایت مدل نیازهای اخلاقی کودکان در شش مقوله اصلی شرایط علی، پدیده محوری، راهبردها، شرایط زمینه ای، شرایط مداخله گر و

جدول ۱: مشخصات مشارکت کنندگان بخش کیفی در مصاحبه

ردیف	جنسیت	مقطع تحصیلی	شغل	رشته تحصیلی	سابقه خدمت
۱	مرد	دکتری	هیات علمی	مدیریت آموزشی	۲۲ سال
۲	زن	دکتری	هیات علمی	روانشناسی	۲۵ سال
۳	زن	دکتری	هیات علمی	روانشناسی تربیتی	۲۷ سال
۴	زن	کارشناس ارشد	هیات علمی	آموزش ابتدایی	۲۱ سال
۵	مرد	دکتری	هیات علمی	آموزش ابتدایی	۱۵ سال
۶	زن	دکتری	هیات علمی	مدیریت آموزشی	۱۸ سال
۷	مرد	دکتری	هیات علمی	آموزش ابتدایی	۲۳ سال
۸	مرد	کارشناسی ارشد	معلم	علوم تربیتی	۲۹ سال
۹	زن	کارشناسی ارشد	معلم	مدیریت آموزشی	۱۷ سال
۱۰	مرد	دکتری	هیات علمی	روانشناسی	۱۹ سال
۱۱	مرد	دکتری	هیات علمی	آموزش کودکان استثنایی	۲۰ سال
۱۲	زن	دکتری	هیات علمی	مدیریت آموزشی	۲۴ سال

گنجانده شده که در ادامه به تفصیل، هر کدام از این مقوله ها ارائه شده است. پدیده محوری، پدیده اصلی فرایند مورد مطالعه است. پدیده محوری مدل ارائه شده، شامل ۶ مقوله اصلی: نیازهای اخلاقی روح و روان خود، نیازهای اخلاقی در رابطه با خانواده، نیازهای اخلاقی در رابطه با آینده، نیازهای اخلاقی در رابطه با طبیعت، نیازهای اخلاقی در رابطه با جامعه، نیازهای اخلاقی در رابطه با خالق هستی می باشد.

یافته های پژوهش

با در نظر داشتن هدف پژوهش حاضر که واکاوی نیازهای اخلاقی کودکان می باشد و به منظور ارائه مدل نیازهای اخلاقی کودکان در مدارس صورت گرفته است، با توجه به نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل و کدگذاری مصاحبه های انجام شده، مدل نیازهای اخلاقی کودکان در مدارس، در شش مقوله اصلی پدیده محوری، شرایط علی، شرایط زمینه ای، شرایط مداخله گر، راهبردها و پیامدهای مدل نیازهای اخلاقی دانش آموزان،

به نظر من نیازهای اخلاقی کودکان عبارتند از: نیاز به والدین آگاه و والدینی که درک درستی از کودک و شرایط مداخله گر در تربیت کودک خود دارند- نیاز به درک درست از دنیای اطراف و جامعه- نیاز به نظام آموزشی و همچنین آموزش غنی و درست توسط والدین، مربی و معلم- نیاز به شکل گیری درست مسائل روانی و عاطفی و اخلاقی- نیاز به تعامل با همسالان و افراد مختلف- نیاز به آشنایی با خالق هستی و درک درست از آن.

کدهای باز

- نیاز به والدین آگاه
- نیاز به نظام آموزشی غنی
- نیاز به آشنایی با خالق هستی درک درست آن
- نیاز به تعامل با همسالان
- نیاز به شکل گیری درست مسائل روانی و عاطفی

شکل ۲: یک نمونه از کد گذاری باز بر اساس بخشی از یک مصاحبه

پرسش اول : مؤلفه ها و ابعاد پدیده محوری نیازهای اخلاقی کودکان کدامند؟

جدول ۳: مقوله ها و کدهای باز مربوط به پدیده محوری نیازهای اخلاقی کودکان

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
نیازهای اخلاقی کودکان	نیازهای اخلاقی روح و روان خود	نیاز به توانایی در تصمیم گیری نیاز به شخصیت مستقل نیاز به شناخت حق و عدالت نیاز به برخورداری از سلامت روح و روان نیاز به ثبات شخصیتی . نیاز به داشتن شخصیت آرام. نیاز به شخصیتی خوش برخورد. نیاز به ثبات عاطفی و روانی . نیاز به موقعیت شناسی . نیاز به درک زمان . نیاز به درک مسائل شخصی . نیاز به داشتن الگوی شایسته شخصیتی . نیاز به اعتماد به نفس .
	نیازهای اخلاق در رابطه با خانواده	نیاز به اینکه به پدر و مادر خود احترام می گذارد نیاز به اینکه با والدین خود با احترام رفتار می کند نیاز به اینکه به والدین خود عشق می ورزد. نیاز به اینکه در مسائل و مشکلاتش با والدین و دیگر اعضای خانواده مشورت می کند و مسائل را با آن ها در میان می گذارد. نیاز به رابطه ای صمیمی با خانواده (پدر و مادر و خواهر و برادر) و یا کسانی که با آن زندگی می کنند دارد.
	نیازهای اخلاق در رابطه با خانواده	نیاز به اینکه به برادر و خواهر خود ارتباط خوبی داشته باشد ، سر آن ها داد نمی زند با آن ها مهربان است به آن ها عشق می ورزد. نیاز به اینکه با برادر و خواهر خود لج نکند و متواضع رفتار می کند.

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
	نیازهای اخلاقی در رابطه با جامعه	<p>نیاز به اینکه مسائل خود را به راحتی با خانواده در میان بگذارد . نیاز به اینکه در مسائل خصوصی خانواده سرک نکشد و دخالت نکند.</p> <p>نیاز به اینکه از هنجارها در جامعه پیروی کند و از نا هنجاری ها دوری کند. نیاز به اینکه از دوستان و همسالان استفاده ابزاری نمی کند. نیاز به اینکه در جامعه با منش و خوش رو و خوش برخورد ظاهر شود. نیاز به اینکه در جامعه بد یا خوب را از هم تشخیص دهد . نیاز به اینکه به عملکرد خود در جامعه توجه کند که باعث آزار و اذیت دیگران نشود.</p> <p>نیاز به اینکه به انجام کارهای مثبت و خوب و تأثیرگذار در جامعه بپردازد. نیاز به اینکه در همسالان و دوستان خود تأثیر مثبت بگذارد. نیاز به اینکه همسالان و دوستان خود را به انجام کارهای خوب و مثبت و تأثیرگذار در جامعه تشویق نماید .</p> <p>نیاز به اینکه منش اخلاقی و رفتار اخلاقی را در جامعه تا جایی که در توان اوست گسترش دهد.</p> <p>نیاز به اینکه در همه ی کارها و فعالیت های خود در جامعه بعد اخلاقی رفتار را اولویت قرار دهد.</p> <p>نیاز به اینکه در جامعه زیبا و واضح و درست و کاملا اخلاقی صحبت کند. نیاز به اینکه از صحبت های منفی و غیر اخلاقی در جامعه اجتناب کند. نیاز به اینکه در بازی با همسالان و دوستان نوبت را رعایت کند. نیاز به اینکه در بازی با همسالان و دوستان عدالت را رعایت کند. نیاز به اینکه در جامعه رفتاری با صداقت داشته باشد . نیاز به اینکه از بی صداقتی و فریب بیزار باشد و دوری کند. نیاز به اینکه در مدرسه به معلم، مدیر و سایر کارکنان احترام بگذارد و با احترام رفتار کند. نیاز به اینکه با دوستان و همسالان خود با احترام رفتار می کند. نیاز به اینکه در ارتباط با همسالان خود مشتاق باشد و ارتباط خوبی با اطرافیان داشته باشد. نیاز به اینکه در سلام دادن پیش قدم باشد . نیاز به اینکه در کار اطرافیان (دوستان، خانواده، معلم، مربی و...) دخالت بی مورد و فضولی و خبر چینی نکند.</p>
	نیازهای اخلاقی در رابطه با طبیعت	<p>نیاز به اینکه به طبیعت احترام بگذارد. نیاز به اینکه طبیعت را ارزشمند بداند. نیاز به اینکه رفتار مناسبی با طبیعت داشته باشد . نیاز به اینکه از طبیعت مراقبت کند. نیاز به اینکه در بازی کردن در پارک و جنگل به درختان آسیب نزند. نیاز به اینکه در پارک روی چمن ها راه نرود. نیاز به اینکه بداند گل را از شاخه جدا نکند و نچیند. نیاز به اینکه به طبیعت ضرر نرساند. نیاز به اینکه در طبیعت زباله نریزد و زباله های خود را در سطل زباله بیندازد . نیاز به اینکه بداند شاخه درختان را نشکند. نیاز به اینکه بداند از درختان آویزان نشود. نیاز به اینکه بداند پوسته تنه درختان را نکند و به آن ها آسیب نزند. نیاز به اینکه با حیوانات مهربان باشد و به حیوانات آسیب نزند. نیاز به اینکه در تعامل با حیوانات رفتار خشن و غیر اخلاقی نداشته باشد.</p>

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
	نیازهای اخلاقی در رابطه با طبیعت	نیاز به اینکه در بازی با حیوانات به آن‌ها آسیب نرساند و با مهربانی با آن‌ها رفتار کند. نیاز به اینکه بداند در آب و یا دریا زباله نریزد.
	نیازهای اخلاقی در رابطه با آینده	نیاز به اینکه به عواقب کارهای خود بنگرد. نیاز به اینکه به عاقبت کاری که می‌کند واقف باشد. نیاز به اینکه به عملکردهایش که در آینده تأثیر گذار است توجه کند. نیاز به اینکه از وسایل شخصی (لوازم التحریر، لباس، اسباب بازی و...) خود نگهداری و حفاظت کند. نیاز به اینکه روحیه ای جسور داشته باشد. نیاز به اینکه تصویر سازی بدبینانه از آینده نداشته باشد. نیاز به اینکه به آینده امیدوار و همواره شادمان باشد. نیاز به اینکه ایده های جدید و خلاق (برای آینده) داشته باشد. نیاز به اینکه در اجرا کردن ایده های خود برای آینده توانمند باشد. نیاز به اینکه اعتماد به نفس کافی داشته باشد. نیاز به اینکه عزت نفس کافی داشته باشد. نیاز به اینکه تدبیر داشته باشد. نیاز به اینکه همواره مثبت فکر کند. نیاز به اینکه منطقی باشد. نیاز به اینکه داستان ها و مطالب خوب و موفقیت آمیز را بخواند. نیاز به اینکه ذهنیتی باز و خلاق و مثبت جهت تفکر و تصمیم گیری برای آینده داشته باشد. نیاز به اینکه برای آینده خود ارزش قائل باشد. نیاز به اینکه به تغییرات توجه داشته باشد. نیاز به اینکه از تجربیات روزمره خود درس بگیرد و از این تجربه ها برای آینده ی خود استفاده کند. نیاز به اینکه بداند برای اکثر مشکلات راه حلی دارد. نیاز به اینکه از تجربیات اطرافیان (دوستان، همسالان یا حتی بزرگترها) استفاده کند. نیاز به اینکه قبل از هر کار و عملی فکر کند. نیاز به اینکه به آینده خود فکر کند و تجزیه و تحلیل نماید. نیاز به اینکه خودش را باور کند. نیاز به اینکه آنقدر قابلیت دارد که بر موانع سر راه خود غلبه کند. نیاز به اینکه خودش را به چالش بکشد. نیاز به اینکه به فرصت ها توجه نماید. نیاز به اینکه ذهنیتی فرصت جو داشته باشد. نیاز به الگوهای مناسب رفتاری دارد.
	نیازهای اخلاقی در رابطه با خالق هستی	نیاز به اینکه در ذهن خود در رابطه با خالق هستی سوالاتی داشته باشد . نیاز به اینکه از بزرگ ترها سوالات زیادی در مورد خالق هستی می پرسد. سوالاتی مانند خدا کیست؟ خدا کجا زندگی می کند؟ خدا چه شکلی است؟ خدا زن است یا مرد؟ و... را می پرسد. نیاز به اینکه رفتاری شاد و مثبت داشته باشد .

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
		<p>نیاز به اینکه مشتاق باشد در مورد خدا بیشتر بداند.</p> <p>نیاز به اینکه مشتاق باشد در مورد جهان هستی^{۱۲} بیشتر بداند.</p> <p>نیاز به اینکه مشتاق باشد در مورد خداوند بیشتر بداند.</p> <p>نیاز به اینکه اغلب در مورد خالق هستی تفکر کند.</p> <p>نیاز به اینکه در مورد به وجود آمدن آسمان سوال بپرسد.</p> <p>نیاز به اینکه در مورد به وجود آمدن انسان ها سوال بپرسد.</p> <p>نیاز به اینکه در مورد به وجود آمدن دریاها سوال بپرسد.</p> <p>نیاز به اینکه در مورد به وجود آمدن زمین سوال بپرسد.</p> <p>نیاز به اینکه در مورد به وجود آمدن هر یک از موجودات سوالاتی بپرسد.</p> <p>نیاز به اینکه در رابطه با خالق هستی کنجکاو باشد.</p> <p>نیاز به اینکه در ارتباط با خدا مشتاق و در مورد خدا و جهان هستی سوال بپرسد.</p>

فرزند پروری به والدین، والدین متخلص به اخلاق، محتوای آموزشی اخلاق محور، نظام آموزشی اخلاق محور، معلم اخلاق محور، صدا و سیمای اخلاق محور، فرهنگ اخلاق محور، برخورد صحیح اولیاء و مسئولان مدرسه، محیط و محل زندگی، گروه همسالان، ژنتیک کودک، وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است.

پرسش دوم: شرایط علی در طراحی مدل نیازهای اخلاقی کودکان کدامند؟

شرایط علی به شرایطی گفته می شود که عامل اصلی به وجود آورنده پدیده مورد مطالعه باشد. بنابراین، با توجه به تحلیل نتایج حاصل از مصاحبه های انجام شده و پاسخ مشارکت کنندگان، شرایط علی در این پژوهش که مقوله اصلی نیازهای اخلاقی کودکان را تحت تأثیر قرار می دهد، شامل نشانگان: آموزش

جدول ۴: شرایط علی

مولفه اصلی	مولفه های فرعی
شرایط علی در طراحی مدل نیازهای اخلاقی کودکان	آموزش فرزند پروری به والدین
	والدین متخلص به خلاق
	محتوای آموزشی اخلاق محور
	نظام آموزشی اخلاق محور
	معلم اخلاق محور
	صدا و سیمای اخلاق محور
	فرهنگ اخلاق محور
	برخورد صحیح اولیاء و مسئولان مدرسه
	محیط و محل زندگی
	گروه همسالان
	ژنتیک کودک
	وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کودک

محور، نظام آموزشی اخلاق محور، کمک از مشاوران مدرسه، کمک از تلویزیون و فیلم و کتاب، مواردی که در زندگی دانش آموز قابل اجرا باشند، طرح های تربیتی و مسائل پرورشی، ارزش های خانواده، جامعه و مدرسه، پشتکار خود دانش آموز، مشاوره گرفتن از افراد با تجربه است.

پرسش سوم: زمینه حاکم در طراحی مدل نیازهای اخلاقی کودکان کدامند؟

شرایط زمینه ای، نشان دهنده یک سری خصوصیات ویژه است که به پدیده ای دلالت می کند. در این پژوهش، شرایط زمینه ای شامل: محتوای آموزش غنی، تربیت عمل محور نه شعار

جدول ۵: زمینه حاکم

مولفه اصلی	مولفه های فرعی
زمینه حاکم در طراحی مدل نیازهای اخلاقی کودکان	محتوای آموزشی غنی
	تربیت عمل محور نه شعار محور
	نظام آموزشی اخلاق محور
	کمک از مشاوران مدرسه
	کمک از تلویزیون و فیلم و کتاب
	طرح های تربیتی و مسائل پرورشی
	ارزش های خانواده جامعه و مدرسه
	پشتکار خود دانش آموز
	مشاوره گرفتن از افراد باتجربه

آموزشی، نظام اخلاقی جامعه، روش های خلاق اولیاء و مربیان، دوستان، جو خانواده، تشویق دانش آموز، روابط صحیح والدین، شرایط فیزیکی و روحی دانش آموز، ارزش های جامعه، محیط اجتماعی دانش آموز، استعداد و پشتکار خود دانش آموز می باشد.

پرسش چهارم: شرایط مداخله گر در طراحی مدل نیازهای اخلاقی کودکان کدامند؟

شرایط واسطه ای، شرایط عمومی محیطی هستند که راهبرد را تحت تأثیر قرار می دهند. در پژوهش حاضر و بر اساس تحلیل محتوای مصاحبه ها شرایط واسطه ای شامل: والدین، خانواده، جامعه، اقتصاد حاکم، فرهنگ حاکم، سیاست حاکم، مدرسه، نظام

جدول ۶: شرایط مداخله گر

مولفه اصلی	مولفه های فرعی
شرایط مداخله گر در طراحی مدل نیازهای اخلاقی کودکان	والدین
	خانواده
	جامعه
	اقتصاد حاکم
	فرهنگ حاکم
	سیاست حاکم
	مدرسه
	نظام آموزشی
	نظام اخلاقی جامعه
	روش های خلاق اولیاء و مربیان
	دوستان
	جو خانواده
	تشویق کودکان
	روابط صحیح والدین
	شرایط فیزیکی و روحی کودکان
	ارزش های جامعه
	محیط اجتماعی کودکان
	استعداد و پشتکار کودکان

پرسش پنجم: راهبردهای طراحی مدل نیازهای اخلاقی کودکان کدامند؟

راهبردها، اقدامات یا تعامل های ویژه ای هستند که از پدیده اصلی حاصل می شوند. راهبردهای الگوی ارائه شده شامل: آموزش والدین، آموزش معلمان، تدوین محتوای آموزشی مناسب، بهره گیری از شیوه های تربیت اسلامی، بهره گیری از شیوه های نوین و کارآمد تدریس و یادگیری، نظام اخلاق

کارآمد، کمک از افراد خیره، مطالعه کردن دانش آموزان، طرح برنامه برای تأثیرگذاری روی نیازهای اخلاقی کودکان در طی جلساتی که با حضور اولیا صورت گیرد بنابراین بهتر است طرح با مشورت با خانواده ها شکل بگیرد، در نظر گرفتن جایزه و پاداش، داشتن مشوق خوب، کمک از افراد با تجربه برای درست تشخیص دادن راه، استفاده از کتاب و منابع موثق، تحقیق کافی درباره ی موضوع است.

جدول ۷: راهبردها

مؤلفه اصلی	مؤلفه های فرعی
راهبردهای طراحی مدل نیازهای اخلاقی کودکان	آموزش والدین
	آموزش معلمان
	تدوین محتوای آموزشی مناسب
	بهره گیری از شیوه های تربیت اسلامی
	بهره گیری از شیوه های نوین یاددهی و یادگیری
	نظام اخلاق کارآمد
	کمک افراد خیره
	مطالعه کردن کودکان
	برنامه های تأثیر گذار بر نیازهای اخلاقی کودکان

پرسش ششم: پیامدهای طراحی نیازهای اخلاقی کودکان کدامند؟

پیامدها، نتایجی هستند که در اثر راهبردها ایجاد می شوند. پیامدهای واکاوی شده شامل: دانش آموز متعهد، دانش آموز

موجه، دانش آموز عاقل، دانش آموز متفکر، دانش آموز متشرح، دانش آموز با اخلاق، دانش آموز با فرهنگ، دانش آموز با ادب، دانش آموز با دین، دانش آموز مسئولیت پذیر، دانش آموز با وفا، دانش آموز آینده نگر را می توان برشمرد.

جدول ۸: پیامدها

مؤلفه اصلی	مؤلفه های فرعی
پیامدهای طراحی نیازهای اخلاقی کودکان	دانش آموز متعهد
	دانش آموز موجه
	دانش آموز عاقل
	دانش آموز متفکر
	دانش آموز متشرح
	دانش آموز با اخلاق
	دانش آموز با فرهنگ
	دانش آموز با ادب
	دانش آموز با دین
	دانش آموز مسئولیت پذیر
	دانش آموز با وفا
	دانش آموز آینده نگر

شرایط علی

آموزش فرزند پروری به والدین- والدین متخلص به اخلاق- محتوای آموزشی اخلاق- محتوای آموزشی اخلاق محور- نظام آموزشی اخلاق محور- معلم اخلاق محور- صدا و سیمای اخلاق محور- فرهنگ اخلاق محور- برخورد صحیح اولیا و مسئولان مدرسه- محیط و محل زندگی- گروه همسالان- ژنتیک کودک- وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

شرایط مداخله گر

والدین- خانواده- جامعه- اقتصاد حاکم- فرهنگ حاکم- سیاست حاکم- مدرسه- نظام آموزشی- نظام اخلاقی جامعه- روش های خلاق اولیا و مربیان- دوستان- جو خانواده- تشویق دانش آموز- روابط صحیح والدین- شرایط فیزیکی و روحی دانش آموز- ارزش های جامعه- محیط اجتماعی دانش آموز- استعداد و پشتکار خود دانش آموز

مدل نیازهای اخلاقی دانش آموزان

زمینه ها

محتوای آموزش غنی- تربیت عمل محور نه شعار محور- نظام آموزشی اخلاق محور- کمک از مشاورین مدرسه- کمک از تلویزیون و فیلم و کتاب- مواردی که در زندگی دانش آموز قابل اجرا باشند- طرح های تربیتی و مسائل پرورشی- ارزش های خانواده، جامعه و مدرسه- پشتکار خود دانش آموز- مشاوره گرفتن از افراد با تجربه-

راهبردها

آموزش والدین- آموزش معلمان- تدوین محتوای آموزشی مناسب- بهره گیری از شیوه های تربیت اسلامی- بهره گیری از شیوه های نوین و کارآمد تدریس و یادگیری- نظام اخلاق کارآمد- کمک از افراد خیره- مطالعه کردن دانش آموزان- طرح برنامه برای تأثیرگذاری روی نیازهای اخلاقی دانش آموزان در طی جلساتی که با حضور اولیا صورت گیرد بنابراین بهتر است طرح با مشورت با خانواده ها شکل بگیرد- در نظر گرفتن جایزه و پاداش- داشتن مشوق خوب- کمک از افراد با تجربه برای درست تشخیص دادن راه- استفاده از کتاب و منابع موثق- تحقیق کافی درباره ی موضوع-

پیامدها

دانش آموز متعهد، دانش آموز موجه، دانش آموز عاقل، دانش آموز متفکر، دانش آموز متشرح، دانش آموز با اخلاق، دانش آموز با فرهنگ، دانش آموز با ادب، دانش آموز با دین، دانش آموز مسئولیت پذیر، دانش آموز با وفا

شکل ۱: الگوی تدوین شده نیازهای اخلاقی کودکان در قالب نظریه داده بنیاد

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر با هدف واکاوی مؤلفه های نیازهای اخلاقی کودکان بر اساس الگوی داده بنیاد انجام گرفت. با توجه به نتایج کد گذاری مصاحبه ها، مؤلفه های مدل نیازهای اخلاقی دانش آموزان، در شش مقوله اصلی شرایط علی، پدیده محوری، زمینه ها، شرایط مداخله گر (واسطه ای)، راهبردها و پیامدهای مدل نیازهای اخلاقی کودکان تدوین و ارائه گردید. با توجه به تحلیل

نتایج حاصل از مصاحبه های انجام شده و پاسخ مشارکت کنندگان، **شرایط علی** که مقوله اصلی "مدل نیازهای اخلاقی دانش آموزان" را تحت تأثیر قرار می دهد، شامل مقوله: آموزش فرزند پروری به والدین، والدین متخلص به اخلاق، خانواده اخلاق محور، مطابق با پژوهش (ثمری صفا و همکارا، ۱۴۰۰). محتوای آموزشی اخلاق، مطابق با پژوهش (نیکدل و همکاران، ۱۳۹۶). محتوای آموزشی اخلاق محور، نظام آموزشی اخلاق

ویژگی های ناشایست را که در بزرگسالی جزو شخصیت فرد می شود را نمی توان به آسانی تغییر داد. مطابق با پژوهش (نیکدل و همکاران، ۱۳۹۶). حال آنکه یک نهال کوچک را می توان از حالت انحراف به راستی درآورد. بنابراین دوران کودکی، بهترین دوره سازندگی و تربیت اخلاقی و شکل گیری نیازهای اخلاقی می باشد. همچنین سال های نخستین کودکی که رشد ساختمان مغزی کودک سریع است. باید در تربیت همه جانبه مادی و معنوی کودکان همت کرد تا فرزندان را با سرمایه های ایمانی و سجایای اخلاقی و شخصیتی زیبا و پسندیده پرورش داد و آن ها را برای یک زندگی پاک و شایسته آماده ساخت نتیجه گیری کلی تحقیق نشان می دهد که اگر می خواهیم کودکانی با دارا بودن تربیت اخلاقی و با ویژگی های مناسب اخلاقی تربیت کنیم و به عرصه ی ظهور برسانیم، لازم است به مؤلفه های اصلی نیازهای اخلاقی کودکان توجه وافر شود. مطابق با پژوهش (امیر کیانیان و همکاران، ۱۳۹۶). همچنین آموزش ها در مدرسه، مطابق با پژوهش (حیدری زاده و همکاران، ۱۳۹۹). در خانواده و در جامعه را در راستای ۶ مؤلفه اصلی نیازهای اخلاقی و نشانگان آن ها در نظر گرفته شود. فرزندپروری فقط مراقبت از رشد جسمانی کودک نیست، بلکه کمک در جهت افزایش رشد اخلاقی و ذهنی نیز هست. مسلماً والدین بیشترین نقش را در شکل گیری شخصیت فرزند خود دارند و بیشترین تأثیر را بر نحوه زندگی کودک با رشد ذهنی و تربیت اخلاقی او دارند. بنابراین به والدین و مربیان در مدرسه پیشنهاد می شود: پیش از هر چیز معلمان و والدین خود باید عامل به رفتار و گفتار اخلاقی باشند. گفتن و نصیحت کردن و تنبه کردن نمی تواند کودکان را اخلاقی نماید. کودکان با دیدن رفتارهای اخلاقی والدین با خود، با خانواده، با جامعه با طبیعت، با تفکر در مورد آینده و برنامه ریزی برای آن و رابطه با خدای خود الفبای اخلاقی زندگی کردن را یاد می گیرند. می دانیم که هر کودک مانند لوحی سفید است و تنها با آگاه کردن و تربیت و پرورش درست در محیطی مناسب است که می تواند شکوفا شود و نیازهای اخلاقی خود را بشناسد و به آن ها عمل کند.

در تربیت و پرورش کودکان متفاوت تر عمل کنیم، نیازهای اخلاقی را ببینیم و براساس این نیازها به پرورش و تعلیم کودک بپردازیم. همچنین آموزش ها در مدرسه، در خانواده و در جامعه را در راستای ۵ مؤلفه اصلی نیازهای اخلاقی و نشانگان آن ها در نظر گرفته شود. در این آموزش ها باید به دانش آموزان آموزش داد که شخصیتی مسئولیت پذیر، دارای عزت نفس اعتماد به نفس^{۱۳}، مودب و متواضع، صادق و با فضایی اخلاقی داشته باشند. براساس این روابط پنجگانه پیشنهاد می شود: با آموزش کودک در مدرسه و یا در خانواده در مورد آینده و آینده

محور، مطابق با پژوهش (امیر کیانیان، و همکاران، ۱۳۹۶). معلم اخلاق محور، صدا و سیمای اخلاق محور، فرهنگ اخلاق محور، برخورد صحیح اولیاء و مسئولان مدرسه، مطابق با پژوهش (حیدری زاده و همکاران، ۱۳۹۹). محیط و محل زندگی، گروه همسالان، ژنتیک کودک، وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. **شرایط زمینه ای**، شامل: محتوای آموزش غنی، تربیت عمل محور نه شعار محور، نظام آموزشی اخلاق محور، کمک از مشاورین مدرسه، کمک از تلویزیون و فیلم و کتاب، مواردی که در زندگی دانش آموز قابل اجرا باشند، طرح های تربیتی و مسائل پرورشی، ارزش های خانواده، جامعه و مدرسه، پشتکار خود دانش آموز، مشاوره گرفتن از افراد با تجربه است. همچنین والدین، خانواده، جامعه، اقتصاد حاکم، فرهنگ حاکم، سیاست حاکم، مدرسه، مطابق با پژوهش (حیدری زاده و همکاران، ۱۳۹۹). نظام آموزشی، نظام اخلاقی جامعه، روش های خلاق اولیاء و مربیان، دوستان، جو خانواده، مطابق با پژوهش (ثمری صفا و همکاران، ۱۴۰۰). تشویق دانش آموز، روابط صحیح والدین، شرایط فیزیکی و روحی دانش آموز، ارزش های جامعه، محیط اجتماعی دانش آموز، استعداد و پشتکار خود دانش آموز می باشد. **شرایط واسطه ای** هستند که راهبرد را تحت تأثیر قرار می دهند. **راهبردهای** مدل ارائه شده شامل آموزش والدین، آموزش معلمان، تدوین محتوای آموزشی مناسب، بهره گیری از شیوه های تربیت اسلامی، بهره گیری از شیوه های نوین و کارآمد تدریس و یادگیری، نظام اخلاق کارآمد، کمک از افراد خبره، مطالعه کردن دانش آموزان، طرح برنامه برای تأثیرگذاری روی نیازهای اخلاقی کودکان در طی جلساتی که با حضور اولیا صورت گیرد بنابراین بهتر است طرح با مشورت با خانواده ها شکل بگیرد، مطابق با پژوهش (ثمری صفا و همکاران، ۱۴۰۰). در نظر گرفتن جایزه و پاداش، داشتن مشوق خوب، کمک از افراد با تجربه برای درست تشخیص دادن راه، استفاده از کتاب و منابع موثق، تحقیق کافی درباره ی موضوع است. **پیامدها** شامل دانش آموز متعهد، دانش آموز موجه، مطابق با پژوهش (حیدری زاده و همکاران، ۱۳۹۹). دانش آموز عاقل، دانش آموز متفکر، دانش آموز متشرح، دانش آموز با اخلاق، مطابق با پژوهش (نیکدل و همکاران، ۱۳۹۶). دانش آموز با فرهنگ، دانش آموز با ادب، دانش آموز با دین، دانش آموز مسئولیت پذیر، دانش آموز با وفا، دانش آموز آینده نگر می باشد. در همین جهت کودکان با دارا بودن این مؤلفه های اخلاقی دارای فضایل اخلاقی و شخصیتی شایسته و مسئولیت پذیر در زندگی در حال خود و حتی در آینده هستند، که اگر ما این نیازهای اخلاقی را برای کودکان به کار ببریم قطعاً شاهد نتایج آن در سال های بعد خواهیم بود. اخلاق و

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند.

واژه نامه

1. Science of ethics	۱. علم اخلاق
2. Nature	۲. طبیعت
3. Society	۳. جامعه
4. Moral education	۴. آموزش اخلاق
5. Learning	۵. یادگیری
6. Moral education	۶. تربیت اخلاقی
7. Special skills	۷. توانایی های خاص
8. Coach	۸. مربی
9. School and community	۹. مدرسه و اجتماع
10. Moral needs of children	۱۰. نیازهای اخلاقی کودکان
11. Foundation data theory	۱۱. نظریه داده بنیاد
12. Universe	۱۲. جهان هستی
13. Confidence	۱۳. اعتماد به نفس

منابع فارسی

- احمدی فر، مصطفی، امیری، دادمحمد. (۱۳۹۶). روشهای اصلاحی در تربیت اخلاقی قرآن کریم. آموزه های قرآنی، (۲۶)، ۲۹-۵۸.
- اصفهان، مریم، ماهرزاده، طیبیه و بهشتی، سعید. (۱۳۹۶). تحلیل تحلیلی انتقادی تربیت اخلاقی یورگن هابرماس. مدیریت و برنامه ریزی در نظام های آموزشی، ۱۲ (۲ (۲۳ متوالی))، ۷۵-۹۷.
- امیدی، محمود، فضل الهی قمشی، سیف الله. (۱۳۹۴). بررسی اصول و روش های تربیت اخلاقی کودکان از دیدگاه امام علی (ع) و ژان ژاک روسو. اخلاق، ۵ (۱۹ (۴۱ متوالی))، ۳۷-۶۳.
- امیرکاتیان، مریم، مهران، بهروز، سعیدی رضوانی، محمود. (۱۳۹۶). تأثیر مطالعه کتب معنوی و حماسی بر ارزش های اسلامی ایرانی و رفتار اخلاقی دانش آموزان دختر در زمینه انحرافات اخلاقی. راهبرد فرهنگ، ۱۰ (۳۹)، ۱۸۳-۲۱۱.
- آزادی، فرزانه، سوزنچی، کیانوش، انصاری، مجتبی. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر رویکرد سبز در زمین های بازی بر پیشرفت کودکان. نقش جهان، ۹ (۲)، ۱۲۵-۱۳۴.
- بوسلیکی، حسن. (۱۳۹۸). عوامل رشد اخلاقی فرزندان در روابط والدین. کودک از دیدگاه روانشناسی اخلاق، مجله اخلاق، ۲ (۴)، ۱۱۳-۱۳۵.
- ثمری صفا، جعفر، دشتی اصفهانی، مهلا پردل، مژگان. (۱۴۰۰). الگوی نشاط تحصیلی را بر اساس رابطه با مدرسه، جو عاطفی خانواده، انگیزه، خودکارآمدی و درگیری تحصیلی دانش آموزان تهیه کنید. پژوهش های مشاوره ای (اخبار و پژوهش های مشاوره ای)، ۲۰ (۷۷)، ۲۲۵-۲۵۶.
- چناری، مهین (۱۳۹۴). مبانی فلسفی و نقد رویکرد شفافیت ارزشی. اخلاق در علم و فناوری، ۱۰ (۳)، ۱-۸.
- حسن نیا، سمیه و شیخ الاسلامی، راضیه و یوسفی، فریده و خرمایی،

نگری صحبت کرده و او را از اهمیت آینده آگاه کرده و به او کمک کنیم تا با تلاش خودش و همراهی ما برنامه ریزی کردن در زندگی را یاد بگیرد و به عواقب کارهای خود بنگرد. همچنین می توان با آموزش کودک در رابطه با طبیعت در مدرسه و فضای بیرون از محل زندگی به کودک آموخت که چگونه به حیوانات و گیاهان و سایر موجودات احترام بگذارد و طبیعت را ارزشمند بداند. در رابطه با نیازهای اخلاقی در خانواده می توان گفت در وهله اول در خانواده و بعد در مدرسه باید به کودک آموزش داده شود که بتواند با خانواده ارتباط خوبی بگیرد و احترام و مشورت در خانواده را با کمک اولیا و معلمان آموزش ببیند و نیز به کار بگیرد. همچنین می توان با آموزش کودک توسط خانواده و مدرسه در رابطه با داشتن روح روانی سالم کودک را با سلامت روحی و روانی آشنا کرد و با آموزش ها و گفت گوها به کودک کمک کرد که شخصیتی قوی و مستقل و همچنین روانی سالم داشته باشد. شایان ذکر است از محدودیت های خارج از اختیار محقق با توجه به محدودیت های مصاحبه، قدری متفاوت بودن یافته های این پژوهش در جامعه آماری دیگر و اینکه خود کودکان به عنوان نمونه به سوالات تحقیق پاسخ نداده اند. همچنین محدودیت دسترسی به منابع اطلاعاتی با توجه به اینکه مقاله ای با این موضوع به صورت مستقیم وجود نداشت. در این پژوهش با معرفی دقیق منابع مورد استفاده، اصل اخلاقی امانت داری علمی رعایت و حق معنوی مولفان آثار محترم شمرده شده است و سایر اصول اخلاقی علمی همچون رازداری، عدم مشخص نمودن اسامی شرکت کنندگان رعایت شده است. گروه پژوهش بر خود لازم می داند که از همکاری صمیمانه متخصصان تعلیم و تربیت آشنا به مباحث اخلاقی که در فرایند پژوهش، گروه پژوهش را یاری نمودند، کمال امتنان و سپاسگزاری را داشته باشد.

موازین اخلاقی

در این مطالعه اصول اخلاق در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه از شرکت کنندگان و حفظ اطلاعات محرمانه آنها رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از کلیه شرکت کنندگان این پژوهش که با استقبال و بردباری، در روند استخراج نتایج همکاری نمودند، اعلام می دارند.

روانی و تربیت، تهران، ۴۸۹-۴۹۸.

محمدی نصرآباد، محدثه، علوی لنگرودی، سیدکاسم، زندوانیان، احمد، استبرقی، مهدیه. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش ارزش های اخلاقی (از طریق قصه گوئی و انیمیشن) بر رشد مهارت های اجتماعی کودکان پیش دبستانی. تفکر و کودک، ۱۰ (۲)، ۱۷۹-۲۰۰.

مرادی مخلص، حسین، حیدری، جمشید. (۱۳۹۸). بر ساخت گرایی دیالکتیکی مبنای تحقق تربیت اخلاقی است. اخلاق در علم و فناوری، ۱۴ (۵ (ویژه شماره ۰۲))، ۴۵-۵۲.

مرادی مخلص، حسین، حیدری، جمشید، پوتی، نسیم. (۱۳۹۷). رشد تربیت اخلاقی با ترکیب مولفه های تفکر انتقادی. اخلاق در علم و فناوری، ۱۳ (۳)، ۸-۱۵.

مزیدی، محمد، لهی، زهرا، زاهدزاهدانی، سید سعید، تقوی، سید محمدرضا. (۱۳۹۸). شناخت جایگاه علوم تربیتی در ارائه نظام نیاز و رضایت (بر اساس فلسفه چگونه اسلامی). مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی، ۲۳ (۳ (۸۰ متوالی))، ۴۲۹-۴۴۴.

موسوی، اعظم السادات، فتاحی، بهاره، زارع بیدکی، فاطمه، فلاح، ریحانه، (۱۳۹۵). نقش معلمان در تربیت اخلاقی جامعه اولین همایش علمی راهکارهای توسعه و ترویج علم آموزی در ایران، گلدار، ۱۳۰۶-۱۳۱۳.

میرزایی، رضا، صیاداری، خدیجه. (۱۳۹۹). طراحی مرکز دوستدار کودک با هدف پرورش خلاقیت کودکان. مطالعه موردی: مشهد. شبک، ۶ (۲ (۵۳ متوالی))، ۱۲۷-۱۴۰.

نمازی، محمد، ممتازیان، علیرضا، و رجب دری، حسین. (۱۳۹۹). رابطه اخلاق و سازه های جامعه شناختی با سرمایه فکری. اخلاق در علوم و فناوری، ۱۵ (۴)، ۷۸-۸۵.

نیکدل، فریبرز، دهقان، مریم، نوشادی، ناصر. (۱۳۹۶). نقش واسطه ای استدلال اخلاقی در رابطه بین خودپنداره و فراشناخت اخلاقی با رفتار اخلاقی دانش آموزان دبیرستانی. روانشناسی تربیتی (روانشناسی و علوم تربیتی)، ۱۳ (۴۶)، ۱۲۳-۱۴۳.

وجدانی، فاطمه. (۱۳۹۶). بررسی انتقادی الگوی تربیت اخلاقی یکپارچه بر اساس ایده «کارشناسی اخلاقی». فلسفه تعلیم و تربیت، ۲ (۱)، ۱۱۵-۱۴۳.

یلوبی، بهاره و مستحفظیان، مینا و مشکاتی، زهره، ۱۳۹۵، رابطه بین مولفه های اخلاقی با ویژگی های شخصیتی، اخلاق در علم و فناوری، ۱۱ (۱)، ۱۳۷-۱۴۴.

فهرست منابع

Abbas Zadeh, A., Ranjdst, Sh., Azemi, M. (2021). Explaining the components of moral development of high school students in the framework of Islamic education philosophy. 28(47), 141-157. [Persian]

Ahmadi Far, M., Amiri, D. (2018). Corrective methods in the moral education of the Holy Quran. Quranic teachings. (26), 29-58

فرهاد، ۱۳۹۸، نقش واسطه ای فراشناخت اخلاقی در رابطه بین شخصیت و رفتارهای اخلاقی، اخلاق در علم و فناوری، ۱۴ (۴)، ۴۷-۵۵.

حسینی، شهلا، حیدری، محمدحسین، و سعادت مند، زهره. (۱۳۹۸). بررسی تطبیقی دیدگاه مونت سوری و لوریس مالاگاتسی در زمینه تربیت اوان کودکی. پژوهش در برنامه ریزی درسی (دانش و پژوهش در علوم تربیتی- برنامه ریزی درسی)، ۱۶ (۳۵ (پیاپی ۶۲))، ۸۲-۱۰۵.

حیدری زاده، نسرين، اسماعیلی، زهره، فرج الهی، مهران، صفایی، طیبیه. (۱۳۹۹). ابعاد و مولفه های تربیت اخلاقی در نظام آموزش رسمی و عمومی دوره ابتدایی ایران. آموزش در اجرای قانون، ۷ (۲۵)، ۱۸۱-۲۰۳.

رضی بهابادی، بی بی سادات، بهادری، آتنا، و پورکویان، زینب. (۱۳۹۹). مبانی قرآنی عوامل معنوی اقتدار ملی از منظر مقام معظم رهبری (مطالعه موردی مبتنی بر ارتباط با خالق). پژوهش های سیاست اسلامی، ۸ (۱۷)، ۱۱-۳۹.

ساک، رضا (۱۳۹۱). اخلاق در پژوهش آموزشی و مؤلفه های آن. اخلاق در علم و فناوری، ۶ (۲)، ۴۷-۵۸.

سجادیه، نرگس سادات. (۱۳۹۸). راستگویی و تربیت در دوران کودکی و نوجوانی. مطالعات اخلاق کاربردی (اخلاق)، ۹ (۳۴ (پیاپی ۵۶) T0098)، ۱۱-۳۵.

شایسته فرد، رحمت، غلامی، عبدالله. (۱۳۹۹). اخلاق حرفه ای معلم و تأثیر نگرش صحیح در تربیت معلمان. اخلاق، ۱۰ (۳۸ (۶۰ متوالی))، ۸۵-۱۱۲.

صالحی، محمدمهدی، اخوان، مهدی، بهشتی، سعید، (۱۳۹۸). رابطه تربیت جایگزین و اخلاقی بر اساس دیدگاه های جان وایت، مجله اخلاق، ۲ (۴)، ۸۱-۱۱۲.

صباغی، فاطمه، صالحی، کیوان. (۱۴۰۰). شناسایی و عوامل بازدارنده پرورش روحیه پژوهشی در کودکان، مجله تفکر و کودک، ۱۲ (۱)، ۱۲۵-۱۵۸.

صفر پورفیضی، ملوک، (۱۳۹۹). بررسی مولفه های تربیت اخلاقی در کتاب های تفکر و سبک زندگی سال اول دبیرستان عباس زاده، آذر، رنج دوست، شهرام و عظیمی، محمد. (۱۳۹۹). تبیین مولفه های رشد اخلاقی دانش آموزان دبیرستانی در چارچوب فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی. تحقیق در مسائل معارف اسلامی، ۲۸ (عصر جدید) (۴۷)، ۱۴۱-۱۵۷.

علاالدینی، ابوالفضل، (۱۳۹۹). بررسی اصول تربیت کودک از دیدگاه پیامبر اکرم (ص) (با تأکید بر تربیت اخلاقی کودک)، سومین کنگره بین المللی علوم روانشناسی و تربیتی، تهران، ۳۶۳-۳۷۷.

غلامپور، میثم، پورشافی، هادی، فراستخواه، مقصود، آیتی، محسن (۱۳۹۹) تبیین مولفه های تربیت اخلاقی دانشجو معلمان بر اساس اسناد بالادستی دانشگاه فرهنگیان. اخلاق در علم و فناوری. (۲۰۲۱)؛ ۱۵ (۴)؛ ۹۵-۸۶

کیان، مریم، (۱۳۹۷). جایگاه تربیت اخلاقی در فرهنگ تربیتی و برنامه درسی، اولین کنفرانس بین المللی فرهنگ، آسیب شناسی

- between personality and moral behaviors. [Persian]
- Heydarizadeh, N., Esmaeili, Z., Farajolahi, M., Safai, T. (2019). Dimensions and components of moral education in Iran's formal and general education system. 7(25), 181-203. [Persian]
- Hosseini, Sh., Heidary, M., Saadatmand, Z.(2019). Comparative study of the views of Montessori and Loris Malagatsi in the field of early childhood education. 16(35), 82-105. [Persian]
- Isfahanian, M., Mahrozadeh, T., Beheshti, S.(2018). Critical analytical analysis of Jürgen Habermas' moral education. Management and planning in educational systems. [Persian]
- Kaur, S. (2015). Moral values in education. IOSR Journal of Humanities and Social Science, 20(3), 21-26.
- Keyan, M. (2019). The place of moral education in educational culture and curriculum. [Persian]
- Mirzai, R., Seyabadarbi, Kh. (2021). Designing a child-friendly center with the aim of fostering children's creativity. 6(2), 127-140. [Persian]
- Mohammadi Nasrabad, M., Alavi Langroudi, S., zandvaneyan, A., Astrabghi, M. (2020). The effectiveness of teaching moral values (through storytelling and animation) on the development of social skills of preschool children. 10(2), 179-200[Persian]
- Moradimokhles, H., Heidary, J.(2020). Dialectical constructivism is the basis for the realization of moral education.14(5), 45-52. [Persian]
- Moradimokhles, H., Heidary, J., Pote, N. (2019). The development of moral education by combining the components of critical thinking. 13(3), 8-15 [Persian]
- Mousavi, A., Fatahi, B., Zareaibdaki, F., Falah, R.(2017). The role of teachers in the moral education of the society, the first scientific conference on strategies for the development and promotion of science learning in Iran. 1306-1313. [Persian]
- Mozedi, M., Lahbi, Z., Zahid Zahedani, S., [Persian]
- Aladdine, A. (2021). Examining the principles of child education from the perspective of the Prophet (PBUH) (with an emphasis on the moral education of children). 363-377. [Persian]
- Amirkanian, M., Mehram, B., Saidi Rizvani, M.(2018). The effect of reading spiritual and epic books on Iranian Islamic values and moral behavior of female students in the field of moral deviations. 10(39), 183-211. [Persian]
- Azadi, F., Suzanchi, K., Ansari, M.(2020). Investigating the effect of the green approach in playgrounds on children's progress. 9(2), 125-134[Persian]
- Biloi, B.,Mustafajian, M.,Mishakati, Z. (2016). The relationship between moral components and personality traits. [Persian]
- Boslicki, H. (2020). Factors of children's moral development in parental relationships. Child from the point of view of moral psychology. [Persian]
- Breslin, A. (1982). Tolerance and moral reasoning among adolescents in Ireland. Journal of Moral Education, 11(2), 112-127.
- Chenare, M. (2016). Philosophical foundations and criticism of value transparency approach. Ethics in science and technology. [Persian]
- Day KL, Smith CL. Maternal behaviors in toddlerhood as predictors of children's private speech in preschool. J Exp Child Psychol. 2019 Jan;177:132-140. doi: 10.1016/j.jecp.2018.08.005. Epub 2018 Sep 8. PMID: 30205296.
- Durkheim, E. (2012). Moral education. Courier Corporation
- Gholampur, M., Pourshafi, H., Farastkhah, M., Ayate, M. (2021). Explanation of the components of moral training of student teachers based on the upper documents of Farhangian University. 15(4), 86-95. [Persian]
- Hassan Nia,S.,Shaykh al-Islami, R., Yousefi, F., Kharmai, F.(2019). The mediating role of moral metacognition in the relationship

- Sajjadiyah, N. (2018). Truthfulness and upbringing in childhood and adolescence. 9(34), 11-35. [Persian]
- Saki, R.(2013) .Ethics in educational research and its components. Ethics in science and technology. 6(2): 47-58. [Persian]
- Salehi, M., Akhavan, M., Beheshti, S.(2020) .The relationship between alternative and moral education based on the views of John White. 2(4): 81-112. [Persian]
- Samari Safa, J., Mehla Pardel, M. (2022). Prepare the model of academic vitality based on the relationship with the school, emotional atmosphere of the family, motivation, self-efficacy and academic engagement of students. 20 (77): 225-256 [Persian]
- Shayestefard, R., gholami, A.(2021) .Teacher's professional ethics and the effect of correct attitude in teacher education. 10(38), 85-112 [Persian]
- Vajdani, F.(2018) .Critical review of the model of integrated moral education based on the idea of "moral bachelor". 2(1), 115-143. [Persian]
- Watson, M. (2008). Developmental discipline and moral education. The book of teaching ethics and character, 175-203.
- Yabloi, B., Masatafazian, M., Mishakati, Z. (2017) .The relationship between moral components and personality traits. 11(1), 137-144 [Persian]
- Taghave, S.(2020) .Understanding the place of educational sciences in presenting the system of needs and satisfaction (based on Islamic philosophy). 23(3), 429-444. [Persian]
- Namazi, M.,Mumtazian, A.,Rajab Dari, H. (2020) .The relationship between ethics and sociological structures with intellectual capital. 15(4): 78-85 [Persian]
- Nikdel, F., Dehghan, M., Noshadi, N.(2018) .The mediating role of moral reasoning in the relationship between self-concept and moral metacognition and moral behavior of high school students. 13(46): 123-143 [Persian]
- Omide, M., Faiz Elahi Qomishi, S.(2016) . Investigating the principles and methods of moral education of children from the perspective of Imam Ali (AS) and Jean-Jacques Rousseau. 5(19), 37-63. [Persian]
- Pring, R. (2021). Education as a moral act. In Routledge Falmer, Reader in Philosophy of Education (pp. 195-205). Rutledge.
- Razi Bhabadi, B., Bahadore, A., Poor Kavian, Z. (2019) .The Quranic foundations of the spiritual factors of national authority from the perspective of the Supreme Leader (a case study based on the relationship with the Creator). 8(17), 11-39 [Persian]
- Ryan, K. (1986). New Moral Education Phi Delta Kappan, 68(3), 228-233. ,
- Sabbaghi, F., Salehi, K.(2022) .Identifying and preventing the development of research spirit in children. 12(1), 125-158[Persian]
- Safar Porfizi, M. (2021) .Investigating the components of moral education in books on thinking and lifestyle in the first year of high school. [Persian]